

SUOMEN VAPAA-AJAN-
KALASTAJIEN
KESKUSJÄRJESTÖ

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2–6 A 11
00580 Helsinki
jaana.vetikko@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

23.3.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite Lausuntopyyntö 7.3.2022 (VN/7259/2022-MMM-1)

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Tenojoen kalastussäännön vuotta 2022 koskevista täsmennyksistä.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyynnön aineistoon: Suomen maa- ja metsätalousministeriön ja Norjan ilmasto- ja ympäristöministeriön välinen pöytäkirja perustuen Suomen ja Norjan väliseen sopimukseen kalastuksesta Tenojoen vesistössä 30. syyskuuta 2016 (Tenon kalastussopimus) artiklaan 7 ja artiklaan 6 poikkeuksista sopimuksen liitteestä 2 (Tenojoen vesistön kalastussääntö). SVK lausuu asiasta kunnioittavasti seuraavaa.

TAUSTAA

Suomen ja Norjan välinen Tenojoen kalastussopimus ja siihen liittyvä kalastussääntö tulivat voimaan vuoden 2017 kalastuskaudella. Tenon kalastussopimuksen 6 artiklan mukaan Suomen ja Norjan hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat sopia kalastussäännöstä poikkeavista määräyksistä, jos se on tarpeen kalakantojen tilan turvaamiseksi, heikentymisvaarassa olevien kalakantojen elvyttämiseksi tai kalakantojen tila sen sallii. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa pöytäkirjasta, johon on kirjattu neuvottelutulos Suomen ja Norjan välisistä neuvotteluista Tenojoen kalastussäännön täsmennyksistä kalastuskaudelle 2022.

SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJIEN KESKUSJÄRJESTÖN KANTA

Tutkimusten mukaan Tenojoen vesistöön nousevat lohikannat ovat edelleen heikossa tilassa. Vuonna 2020 jokeen nousi ennätysellisen alhainen määrä vain reilut 14000 lohta, jonka perusteella lohien kalastus kiellettiin kokonaan vuodeksi 2021 lohikantojen vahvistamiseksi. Vuoden 2021 kaikuluotauksen perusteella **Luonnonvarakeskus** arvioi julkaisussaan [Status of the Tana/Teno River salmon populations in 2021](#) nousumääräksi noin 26350 lohta. Vuoden 2021 korkeampi lukema ei kuitenkaan tarkoita lohikannan koossa tapahtuneen vielä myönteistä kehitystä, vaan kalamäärä on suurempi johtuen vuonna 2021 voimassa olleista meri- ja jokialueen kalastuskielloista. Pienentyneen kalastuskuolleisuuden vaikutuksesta kaikuluotaimen pääsi ohittamaan suurempi määrä lohia. Luken biologisen neuvonannon mukaan lohikannat eivät kestä

vielä kalastuksen lisäämistä (J. Erkinaro 2022). Lohikantojen heikon tilan takia Suomen ja Norjan viranomaiset ovat päätyneet esittämään lohenkalastuksen kieltämistä lähes kokonaan kaudella 2022 Tenojoen vesistön alueella. Lohikantojen tilaan vaikuttavat rajoitukset toteutettaisiin Suomessa säätämällä valtioneuvoston asetuksella voimaan maiden välisen neuvottelun pöytäkirja (täsmennykset kalastussääntöön).

Kokonaisuudessaan ulkopaikkakuntalaisille vapakalastajille on ollut normaalitilanteessa myynnissä Suomen puolelle Tenojokea yhteensä 5500 rantakalastuslupaa ja 5500 venekalastuslupaa kalastuskauden aikana. Kalastussäännön 5§ tarkennettaisiin kaudella 2022 lupamäärien osalta poistamalla kokonaan myynnistä venekalastusluvut ja säätämällä rantakalastuslupien kokonaismääräksi 12000 lupaa, joista puolet, 6000 lupaa tulisivat myyntiin Suomen puolelle. Kyseiset rantakalastusluvut oikeuttaisivat kalastamaan Tenon pääuomassa muita kalalajeja kuin lohta ja merinieriää (merirautu). Kokonaisuutena Suomen puolella ulkopaikkakuntalaisille myytävien vapakalastuslupien määrä vähenisi 5000 luvalla kalastuskaudessa. Muun kalan kuin lohen ja merinieriän pyyntiin oikeuttavien rantakalastuslupien määrä kasvaisi 500 luvalla normaalitilanteesta, mutta luvat sisältäisivät rajoitetusti kalastusoikeutta aiempaan nähden. Kalastuslupiin voitaisiin liittää alle 16-vuotiaiden kalastuksen mahdollistavia lapsilupia, joita ei laskettaisi mukaan myytävien lupien kiintiöön.

Esitetyt kalastussäännön täsmennykset mahdollistaisivat ulkopaikkakuntalaisille Tenojoella kaudella 2022 esimerkiksi harjuksen, siian ja meritaimenen kalastuksen. Rantakalastusluvalla saisi kalastaa ainoastaan perinteisin perhokalastusvälinein (perhovapa ja perhosiima), poikkeuksena alle 16-vuotiaat, joille sallittaisiin heittovapa ja perhokoho. Kalastuksessa sallittuja välineitä koskisivat muun muassa seuraavat säädökset: perhokalastusvälineiden maksimi luokitus AFTM 6 (#6), vain kelluva perhosiima, vain yksihaarainen koukku, suurin koukkukoko numero 10, putkiperhojen käyttö kielletty, perhojen ja perukkeen painottaminen kielletty, perukkeen (perukesiman) maksimi paksuus 0,20 mm. Tavoitteena on sallia sellaiset perhokalastusvälineet, joilla lohen kalastus ei ole mahdollista tai onnistu.

Lohenkalastus olisi sallittua paikkakuntalaisille lyhyen ajanjakson. Lohen kalastus seisovalla verkolla olisi sallittua heinäkuun 4 päivästä heinäkuun 13 päivään, maanantaista klo 19 (18) tiistaihin klo 19 (18). Lohen Patokalastus olisi sallittua heinäkuun 4 päivästä heinäkuun 13 päivään, maanantaista klo 19 (18) keskiviikkoon klo 19 (18). Kulkutusverkoilla kalastus olisi kiellettyä vuonna 2022.

Vapakalastuksen kalastuskautta esitetään lyhennettäväksi paikallisten osalta ajalle 1.6.-10.8.2022 ja ulkopaikkakuntalaisten osalta ajalle 15.6.-31.7.2022. Rantakalastuslupa olisi voimassa siinä valtiossa, josta se on ostettu. Kesä- ja heinäkuussa vapakalastus olisi kiellettyä kello 23-08 ja elokuussa kello 19-08. Yleiseen viikko-rauhoitukseen sunnuntaista kello 19 maanantaihin kello 19 ei esitetä muutoksia. Lohen ja merinieriän vapakalastus olisi kiellettyä vuonna 2022.

Sivujokien suualueille esitetään kalastuskieltoalueita, joiden lisäksi kalastus olisi kiellettyä Yläkönkäällä (Borsejohka – Levajoen suu) ja Alakönkäällä (Alaköngäs – Bildam).

SVK PITÄÄ TENOJOEN LOHIKANTOJEN ELVYTTÄMISTÄ TÄRKEÄNÄ

SVK pitää tutkittuun tietoon perustuvaa kalastuksen säätelyä tarpeellisenä ja kannattaa Tenon lohikantoihin kohdistuvan kalastuksen väliaikaista rajoittamista kantojen elvyttämiseksi. SVK korostaa kalastuksen rajoitustoimissa tasapuolisuutta kaikkien kalastajaryhmien ja eri pyydysten välillä. Norjalaisten lohenkalastuksen kieltäminen jokialueilla ja merellä on samassa yhteydessä ensiarvoisen tärkeää.

- Paikallisen kalastuskulttuurin edistämiseksi tehty esitys muutaman päivän mahdollisuuteen lohien pato- ja verkkokalastukseen heinäkuussa 2022 ei vaarantane lohikantojen tilaa, mutta voi aiheuttaa norjalaisten lohien merikalastuksen rajoituksiin kohdistuvia vaatimuksia niiden löysäämiseksi.
- Alle 16-vuotiaille maksuttomien kalastuslupien myöntäminen huoltajan kanssa saman lupaan liitettäväksi on kiitettävä ratkaisu ja edistää lasten ja nuorten kalastusharrastusta.
- SVK esittää nykyistä paremmin kalastusmatkailun huomioivaa lähestymistapaa Tenojoen kalastussääntöjen neuvotteluihin vuoden 2023 sääntöneuvotteluista alkaen. Lohikantojen elvyttäminen on edelleen ensiarvoisen tärkeää. Kalastuksen järjestämiseksi on olemassa sellaisia ohjauskeinoja, jotka mahdollistavat loheen liittyvän kalastusmatkailun palaamisen Tenojoelle heikentämättä merkittävästi lohikantojen vahvistamiseksi asetettavia tavoitteita. Vapakalastuksen sääntöihin voitaisiin kirjata nykyisin käytettyjen säännösten lisäksi esimerkiksi päivä- ja kausikohtaisia saaliskiintiöitä, alamitan lisäksi ylämitta, naaraslohien vapautuspakko, sekä harkita jopa lohien pyydä ja päästä – kalastukseen oikeuttavia kalastuslupia. Erilaisia saaliskiintiöitä ja valikoivaan saaliin ottamiseen ohjaavia kalastuslupia on varsin yleisesti käytössä myös pohjoismaissa, heikkojen lohikantojen yhtenä suojelukeinona, joka mahdollistaa kuitenkin kalastusmatkailun. Lohienkalastuksen kieltäminen Tenolla kokonaan vuosikausiksi ei ole pitkällä tähtäimellä sosiaalisesti kestävä ratkaisu ja haittaa aluetalouden tulonmuodostusta.

SVK esittää pöytäkirjan yksityiskohtiin seuraavia muutoksia:

- Poistetaan vapakalastusta ajallisesti rajoittavat säädökset. Sallitaan vapakalastus koko mahdollisen kalastuskauden ajan vuorokauden ympäri. Vapakalastuksen kauden tai kalastusvuorokauden pituuden rajoittaminen ei ole tarpeellista lohienkalastuksen ollessa kiellettyä kokonaan. Mahdollisimman pitkä vapakalastuksen kausi on kalastajien lisäksi myös Tenojokilaakson matkailulle ja yritystoiminnalle paras vaihtoehto.
- Muutetaan perhokalastuksen välineiden määritelmää. **Muutosehdotus: 4 §:n 4 kohdassa tarkoitettu vapakalastuslupa oikeuttaa kalastamaan yhdellä vavalla korkeintaan luokan #6 perhokalastusvälineitä käyttäen. Perukkeen kärjen maksimipaksuus on 0,20 mm ja koukun maksimikoko 10. Putkiperhojen käyttö on kielletty. Vavan ja perhon väliseen siimaan ei saa lisätä erillistä painotusta. Perhosiiman on oltava kelluva ja käytössä saa olla yksi 1-haarainen koukku. Ainoastaan haavin käyttäminen on sallittu apuvälineenä pyydykseen tarttuneen kalan nostamiseksi rannalle.** SVK:n muutosehdotuksen mukainen määritelmä estäisi painon ja perhon yhdistelmällä kalastamisen, mutta mahdollistaisi esimerkiksi harjuksen perhokalastuksen kaikilla siihen tarkoitukseen yleisesti käytetyillä perhoilla. Harjusperhojen rakennetta ei ole tarvetta rajoittaa esityksenä olevan koukun maksimikoon 10 lisäksi. Perhoperukkeen osalta on riittävää rajoittaa perukkeen kärjen paksuus, jolloin kalastuksessa voisi käyttää myös yleisesti käytössä olevia kartioperukkeita.
- Sivujokien suualueiden kalastuskiellot vavalla tapahtuvan rantakalastuksen osalta eivät ole välttämättä tarpeellisia lohien vapakalastuksen ollessa kokonaan kielletty. Sivujokien suualueet ovat vanhastaan suosittuja kohteita harjuksenkalastukseen. Uusina kalastuskieltoalueina esitetyt Yläköngäs ja Alaköngäs eivät ole lohien vapakalastuksen ollessa kiellettyä välttämättä tarpeellisia. Esitetty Yläköngään uusi kalastuskieltoalue

(Borsejohka – Levajoen suu) on pituudeltaan noin yhdeksän kilometriä ja kooltaan ylimitoitettu. Yläkönkään mahdolliseksi kieltoalueeksi riittäisi maastoon merkitty viehekalastusalue. Ylimitoitettu kieltoalue haittaa harjuksen kalastusta alueella ja heikentää kalastusmatkailun ja majoituspalveluita tarjoavien yritysten toimintamahdollisuuksia entisestään.

- Muun kuin lohien ja merinieriän kalastukseen Tenolla oikeuttavien kalastuslupien hinnoittelusta kalastuskaudella 2022 ei ole saatavissa tietoja. SVK:n näkemyksen mukaan niin kutsuttujen harjuslupien hinnoittelun tulee olla kohtuullisella tasolla ja hintojen huomattavasti pienemmät, kuin lohiluvista perityt hinnat. Kohtuullinen hintataso olisi 10-15 euroa vuorokausiluvasta henkilöä kohden.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Petter Nissén (valmistelija)
kalatalousasiantuntija

Jaana Vetikko
toiminnanjohtajan sijainen